

музики. *Педагогічна освіта: теорія і практика* : зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський, 2013. Вип. 13. С. 297–302.

4. Ризоль Н. И. Очерки о работе в ансамбле баянистов. Москва : Сов. композитор, 1986. 224 с.

*Набоков Роман Геннадійович,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри режисури
Харківської державної академії культури*

ЦЕРЕМОНІЙМЕЙСТЕР: СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА РОБОТИ

Зародження мистецтва церемоніймейстера слід починати з вивчення історії розвитку католицької церкви, де вперше у V столітті цей термін був задокументований, ця посадова особа Папського двору і нині відповідає за чітке та бездоганне проведення складних ритуалів за участю пантіфіка та обрядів священної літургії. Також багато документів, де цей термін використовується, ми знаходимо, вивчаючи таблиці про ранги королівських дворів Європи. Церемоніймейстери при дворі відповідали за суворе дотримання правил протоколу, а саме створення простору, де проходили зустрічі та надавали протоколу символічного значення. Сьогодні у багатьох національних урядах різних країн світу та у європейських монархіях цю функцію виконує керівник протокольної служби, беручи участь, як «перший контакт», між урядами при плануванні двосторонніх та багатосторонніх зустрічей на найвищому рівні та візитів. Церемонія, за П'єром Робером – це урочисті заходи, пов'язані, перш за все, із релігійним культом, а також – зовнішні форми поваги, які виявляються у жестах, інсигніях, одязі, певних різновидах декору ініціацій тощо. Дане поняття передбачає вияв надмірної уваги до особи на рівні державного та приватного життя [2, с. 117].

Загальновідомо що, в теперішній час церемоніймейстер грає роль організатора різних урочистостей, прийомів, він є організатором весільних та ювілейних свят. Разом з тим, церемоніймейстер може бути координатором та ведучим траурних церемоній і панахид. Пропонуємо зупинитися більш детальноше на деяких аспектах роботи церемоніймейстера на весіллі та траурних панахидах.

Отже, на сьогоднішній день, весілля – складний багатоетапний процес. Згідно з точки зору Г. Щербакової, весільний ритуал в Україні за останні десятиліття пережив істотну трансформацію. В даний час спостерігається тенденція до відмови від традиційного святкування найважливішої події в житті людини. В українському весільному обряді з'явилися риси, характерні для західного способу життя. Сучасна молодь, як правило, сама обирає той формат проведення весілля, який подобається саме їм. [3, с. 110]. Вони хочуть отримати не просто банальне свято, а неповторну унікальну подію, тому організація заходу такого рівня складності вимагає залучення кваліфікованих фахівців – івент-менеджерів, розпорядників, ведучих, зокрема і весільних церемоніймейстерів. Охарактеризуємо головну роль весільного церемоніймейстера у реалізації урочистої події. Вона полягає у проведенні весільної церемонії для пари, утворюючи при цьому ніжну, зворушливу та особливу атмосферу, підкресливши емоції та почуття молодят. Такі церемоніймейстери найбільше затребувані на невеликих сімейних церемоніях – до 30 осіб та на великих виїзних церемоніях – 80 і більше гостей. Також їх послугами часто користуються пари, які бажають провести весільну церемонію за кордоном. На нашу думку, професійний церемоніймейстер на весілля має низку якостей, а саме це вміння триматися на публіці та вміло подавати себе, бути знайомим із сучасними весільними трендами, а також, володіти приємним голосом та грамотною і чіткою мовою. До специфіки роботи весільного церемоніймейстера відноситься готовність створювати унікальний сценарій для проведення урочистого заходу. На думку В. Бугайової «жанрову специфіку мистецтва весільної церемонії можна характеризувати за такими основними

специфічними рисами як: лаконізм, сконцентрованість, чітка визначеність змісту, відповідність духу, темпу і ритму часу, мінімальне використання певною мірою умовних декорацій, не побутово-деталізованого, а художньо-узагальнюючого реквізиту» [1, с. 184]. Також, можемо зазначити, що ще однією творчою особливістю церемоніймейстера весілля є відсторонення, адже він не перевтілюється в художній образ, а одягає маску певного персонажу – розпорядника, залишаючись при цьому самим собою та постійно спілкуючись із гостями свята та нареченими. В своїй роботі весільний церемоніймейстер спирається на новітні тенденції сучасної весільної індустрії, та може запропонувати нові інноваційні форми проведення святкового ритуалу.

Проте, траурний ритуал ми відносимо до найконсервативніших обрядів, він найменш схильний до різних нововведень але перед тим є відображенням культурних, релігійних, політичних, естетичних та етичних норм, прийнятих конкретним суспільством у певній історичній епохи. Не останню роль в цьому ритуалі відіграє церемоніймейстер. У сучасному світі найчастіше їх називають – розпорядник похорону. Організаторами траурної церемонії можуть бути як ритуальні агенти так і представники спеціалізованої служби, співробітники місцевих органів самоврядування. Щоб стати церемоніймейстером похорон, потрібно пройти спеціальне навчання та отримати відповідне посвідчення. Обов'язки церемоніймейстера похорон полягає у складанні сценарію заходу спільно з людиною чи родичом, які взяли на себе організацію поховання. Надалі він керує церемонією, керуючись написаним планом, а саме, організовує учасників процесу, роз'яснює їм порядок дій, надає слово. Вибудовування особливої лінії поведінки церемоніймейстера повинно сприяти загальнолюдському переживанню горя, тому він надає змогу виплакати та висловитися, щоб біль поступилася місцем світлої пам'яті, подяки за спільно прожиті життєві моменти родичів з померлим. Під час церемонії прощання важливо знайти слова, що доведуть унікальність кожної людини, розкриють особливості її характеру та цікаві моменти життєвого шляху. З особистого досвіду ми можемо стверджувати, що багато людей не вміють говорити

надгробних промов, обмежуються загальними фразами. Тож, якщо родичі та друзі утруднюються з цим питанням, церемоніймейстер, ґрунтуючись на короткій інформації про життя покійного, робить висновки та формулює їх сам. Незнайомий з конкретною померлою людиною розпорядник похорону повинен говорити саме ті слова, які всім треба почути: про значущість життя кожного індивіда, про його вплив на життя інших людей тощо. Зокрема церемоніймейстер також володіє широким спектром інших обов'язків: окрім керівництва похороном та вимовою жалобної промови, він ще консультує з обрядових питань, оформляє інтер'єр залів для прощання, допомагаючи в розстановці меблів та декору. Спільно з особою, яка займається організацією похорону з боку родичів померлого, він може допомагати збирати необхідні папери для поховання. Організатор траурної церемонії займається її режисурою, пояснює усім присутнім їхню роль, розподіляє функції між усіма учасниками, слідкує за особливим порядком розташування запрошених під час траурної ходи, а потім і кортежу. Церемоніймейстер проводить індивідуальну роботу, розповідає про особливості траурного етикету всім учасникам похорону, проводить їх до зали, де проводяться поминки, або додому. Він повинен чудово орієнтуватися у дрес-кодї ритуального заходу і також, може підказати, якому кольору вбрання віддати перевагу, як укласти волосся, які деталі додати, який вибрати букет і як одягтися на похорон. Церемоніймейстер підбирає музичний супровід для жалобної панахиди. Також хочемо наголосити, що церемоніймейстер повинен мати знання не тільки етикету, але й за необхідністю він зміг би надати першу медичну допомогу. Враховуючи найважчий моральний стан близьких покійного, ця навичка є досить корисною. Стосовно зовнішнього вигляду церемоніймейстера, то одяг його є унікальним, створений спеціально для траурних церемоній і не застосовується у повсякденному житті, тому церемоніймейстера можна легко відрізнити серед інших учасників похорону. Якщо це жінка, то вона повинна бути у класичній темній сукні, або у діловому костюмі, довжина якого становить від середини коліна до щиколотки. Наряд потрібно доповнити головним убором в тон

вбранню та парою рукавичок. Чоловіку рекомендовано костюм парадного крою темного чи чорного кольору, з метеликом чи краваткою та взуттям у колір костюма. Відмінним знаком церемоніймейстера похорон може бути чорна трояндочка із шильдиком на лівому боці. Також замість костюма чи сукні ритуальні агенції відшивають спеціальні уніформи.

Як підсумок зазначимо, що кожне масове видовище, урочистий захід, або приватне свято спрямовується на певну публіку, несе в собі зміст і теми, що є потужним впливом на мислення аудиторії. Саме діяльність церемоніймейстера несе в собі ці сили та змісти, які змінюють свідомість та мислення глядачів. Церемоніймейстер – професія багатогранна та унікальна. Необхідність і значення її визначаються особливістю самого сценічного мистецтва і його ролі в загальному культуротворчому процесі. Висвітлення даного питання не вичерпує себе цими тезами і потребує подальших наукових розвідок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бугайова В. О. До проблеми професійного проведення сучасного весілля на Слобожанщині. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв №4*, 2011, С. 183-186.
2. Robert Paul. Dictionnaire: Le Robert de Poche / Daniel Morvan, Françoise Gérardin. – Paris: Le Robert-Sejer, 2006. – 1074 p.
3. Щербакова Г. М. Нові тенденції в весільному ритуалі сучасної України. *Культурологічний альманах № 13*, Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2020, С. 110.

Никоненко Руслан Миколайович,
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри мистецтв
Приватного вищого навчального закладу
«Київський університет культури»